

ОПТИМІЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечити сталий економічний розвиток країни на перспективу можна винятково за умови здійснення значних за обсягами інвестицій із застосуванням механізму фінансування, який би формував оптимальне співвідношення власних і залучених коштів. Побудова такого механізму фінансового забезпечення виступає ключовою детермінантою, дієвим інструментом вирішення актуальних проблем економічного розвитку держави на сучасному етапі.

Окремі питання оптимізації джерел фінансування підприємств у контексті забезпечення підвищення ефективності їх діяльності потребують більш поглибленого опрацювання. Зокрема, в сучасній економічній літературі дотепер не знайшли належного відображення такі аспекти управління фінансами підприємств, як обґрунтування концептуальних положень щодо вибору критерію визначення оптимальної структури капіталу вітчизняних підприємств.

Формування структури капіталу щільно пов'язане з урахуванням особливостей кожної з його складових частин: власного та позикового капіталу. Структура капіталу підприємства визначає обсяги і прогнозує результати не лише фінансової, а й операційної та інвестиційної діяльності. Вона впливає на рівень економічної та фінансової рентабельності підприємства, формує оптимальне співвідношення ступеня доходності та ризику в процесі її розвитку.

Основною метою управління структурою капіталу є визначення оптимальних пропорцій використання власного і позикового капіталу підприємства.

Підприємство, що використовує тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість (його коефіцієнт автономії дорівнює одиниці), але обмежує темпи свого розвитку (оскільки не в змозі забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів у періоди сприятливої економічної кон'юнктури) та не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал. Підприємство, що використовує позиковий капітал, має вищий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) та можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак значною мірою генерує фінансовий ризик та загрозу банкрутства (внаслідок збільшення питомої ваги позикових коштів у загальній сумі капіталу) [1, с. 426–428].

Проблема вибору між ризиком та доходністю, що виникає при розробці фінансових рішень щодо формування капіталу підприємства, вирішується у процесі оптимізації структури джерел фінансування. На думку вітчизняних

науковців, оптимізація структури капіталу – це таке співвідношення між власним і позичковим капіталом, за якого одночасно забезпечується висока фінансова рентабельність і фінансова стійкість підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [2, с. 149].

В економічній літературі наявні такі методичні підходи до визначення оптимальної структури капіталу:

1) метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності, що ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності за різної структури капіталу на основі розрахунку ефекту фінансового левериджу;

2) метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації вартості, в основі якого лежить попередня оцінка власного та позиченого капіталу за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, визначення найбільш реальної ринкової вартості підприємства;

3) метод оптимізації структури капіталу за критерієм фінансових ризиків, пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства: необоротних активів, оборотних активів (з розбивкою їх на постійну та змінну частини).

Таким чином, структура капіталу як компонент фінансової архітектури підприємства є однією з його структурних характеристик та активним чинником формування результатів фінансової діяльності, що впливає на ефективність господарювання підприємства та зростання його ринкової вартості.

Література

1. Бланк И. Основы финансового менеджмента / И. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1999. – Т. 1. – 590 с.
2. Кнейслер О. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / О. В. Кнейслер. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 240 с.

Базярук М. І., ст. гр. ФСГзмл-11
Лещук В. П., д.е.н., професор

ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ФОРМУВАННЯ

Дослідження сутності оборотного капіталу підприємства, питань, що стосуються його формування та значення у забезпеченні ефективної діяльності суб'єктів господарювання, необхідно проводити у контексті еволюції підходів до трактування економічної категорії «капітал» у цілому.